

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ**ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ****INVESTMENT AND INNOVATION DEVELOPMENT ENTERPRISES**

У даній статті розглянуто питання підвищення конкурентоспроможності підприємств за рахунок активізації інноваційної діяльності. Досліджено сутність інноваційного розвитку підприємства як якісно нового рівня збалансованого розвитку господарської діяльності підприємства на основі впровадження інноваційних програм. Виявлено проблеми інноваційного розвитку, що полягають у забезпеченні інвестиційними ресурсами. Доведено необхідність поглиблення теоретичних досліджень стосовно сутності понять «інноваційна діяльність» та «інвестиційна діяльність». Базуючись на наукових працях Рудченка В.В., зазначено конкретні джерела інвестиційного капіталу в межах трьох груп залучення: власних, залучених та позичених. Проведено короткий аналіз поняття «інноваційний потенціал», як основи інвестиційно-інноваційного розвитку. Поглиблено визначення поняття «інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства», що займає проміжне становище між інноваційною діяльністю й інвестиціями екстенсивного розвитку. Визначено перелік умов інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств України. Сформовано перспективи подальших досліджень інвестиційно-інноваційного розвитку для вітчизняних підприємств.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, інвестиційна діяльність, інноваційний потенціал, інвестиційно-інноваційний розвиток.

В данной статье рассмотрены вопросы повышения конкурентоспособности предприятий за счет активизации инновационной деятельности. Исследована сущность инновационного развития предприятия как качественно нового уровня сбалансированного развития хозяйственной деятельности предприятия на основе внедрения инновационных программ. Выявлены проблемы инновационного развития, которые заключаются в обеспечении инвестиционными ресурсами. Доказана необходимость углубления теоретических исследований относительно сущности понятий «инновационная деятельность» и «инвестиционная деятельность». Основываясь на научных трудах Рудченко В.В., указаны конкретные источники инвестиционного капитала в пределах трех групп привлечения: собственных, привлеченных и заемных. Проведен краткий анализ понятия «инновационный потенциал», как основы инвестиционно-инновационного развития. Углубленно определено понятие «инновационно-инвестиционная деятельность предприятия», занимающее промежуточное положение между инновационной деятельностью и инвестициями экстенсивного развития. Определен перечень условий инвестиционно-инновационного развития предприятий Украины. Сформированы перспективы дальнейших исследований инвестиционно-инновационного развития для отечественных предприятий.

Ключевые слова: инновационное развитие, инновационная деятельность, инвестиционная деятельность, инновационный потенциал, инвестиционно-инновационное развитие.

This article deals with the issue of increasing the competitiveness of enterprises by enhancing its innovation activity. The essence of innovative development of the company has been examined as a new level of balanced development of economic activity through implementation of innovative programs. The problems of innovation development have been identified, in order to provide

investment resources. The necessity of deepening theoretical research regarding the concepts of "innovation" and "investment activity" has been proved. Basing on scientific studies of Rudchenko, specific sources of investment capital have been specified within three groups of attraction: own, borrowed and loaned a brief analysis of the concept of "innovation capacity" has been conducted as the basis of investment innovative development. Profound definition of "innovation and investment activities of the company", which occupies an intermediate position between innovation activities and investments of extensive development. The list of conditions investment innovative development of enterprises in Ukraine. Formed prospects for further research investment innovative development for domestic enterprises.

Key words: Innovative development of innovation activity, investment, innovation capacity, investment and innovation development.

Вступ. Однією з найактуальніших проблем розвитку економіки України є підвищення конкурентоспроможності підприємств за рахунок активізації інноваційної діяльності. Забезпечення розповсюдження нових технологій, науково-технічних досягнень та організаційно-технічних рішень можливе лише на основі використання відповідних джерел фінансування цього процесу. Тобто для здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності сучасними підприємствами вирішальною проблемою є знаходження вільних коштів, а саме інвестицій для впровадження у виробництво новинок новачій. Тому дослідження та розкриття теоретичних аспектів, що впливають на інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства є важливим і актуальним.

У зарубіжній та вітчизняній науці і практиці накопичений значний досвід наукових досліджень з питань інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств, зокрема у у роботах: Ілляшенка С. М., Гринько Т.В., Чухрай Н.І., Чепер А.В., Прахалад К.К. тощо. Але єдиного загально визнаного визначення інвестиційно-інноваційної діяльності досі не існує. Таким чином, представляється необхідним досліджувати проблеми інвестування інноваційної діяльності підприємств, а також визначитися з основними позитивними характеристиками інвестиційно-інноваційного розвитку.

Постановка завдання. Проаналізувати інвестиційні аспекти інноваційного розвитку підприємств, дослідити ефективність впливу інвестицій на інноваційний розвиток, обґрунтувати складові інноваційного потенціалу підприємства.

Методологія. Предметом дослідження є інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств. Метою даної роботи є висвітлення необхідності та способи інвестування інноваційних програм українськими підприємствами У роботі використанні теоретичні методи та фундаментальні види досліджень.

Результати дослідження. В умовах глобалізації та жорсткої конкурентної боротьби підприємства повинні приділяти особливу увагу інвестиційно-інноваційному розвитку, адже він впливає на рівень ефективності діяльності інституційної одиниці. Недосконалість ринку та законодавчої бази свідчать про наявність значних проблем управління, що виступають головними факторами гальмування інвестиційно-інноваційного розвитку вітчизняних підприємств [1, с.156].

Інноваційний розвиток підприємства розглядається як якісно новий рівень збалансованого розвитку господарської діяльності підприємства за рахунок впровадження інноваційних програм, які забезпечують безперервно зростаюче відтворення основного капіталу і складають основу інноваційної діяльності

підприємства. Ключова роль у реалізації впровадження інноваційних програм відводиться забезпеченню інвестиційними ресурсами, що є одним із найважливіших джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Отже, інновації не можуть існувати без інвестицій. Економічний успіх кожного інноваційного проекту це відношення рівня фінансової віддачі до початкових інвестицій. А майже кожний інноваційний проект можна розглядати як інвестиційний, головна мета якого отримання прибутку.

Для обґрунтування завдань інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства вбачається за важливе дослідити сутність понять «інвестиційна діяльність» та «інноваційна діяльність», що дасть можливість встановити причинно-наслідкові зв'язки та конкретизувати форми інвестиційно-інноваційної діяльності. Вивчення літературних фахових джерел дає підстави стверджувати, що інноваційна діяльність - це комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів для отримання нових або поліпшення існуючих виробів, технологій, методів управління тощо [2, с. 157].

Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій. У широкому розумінні інвестиційна діяльність це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку. Подібне трактування міститься в Законі «Про інвестиційну діяльність», відповідно до якого інвестиційна діяльність визначена як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій [3]. У вузькому розумінні інвестиційна діяльність, власне інвестування, процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення. Сутність інвестиційної діяльності розкривається, як на мікро-, так і на макрорівні, та визначається ефективністю використання інвестиційних ресурсів. У цьому плані вирішальне значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів [4, с.16]

Погоджуючись з думкою Рудненка В.В., про важливість при здійсненні інноваційної діяльності, враховувати весь спектр можливих джерел формування інвестиційних ресурсів для фінансування інновацій, який включає три основні групи: власні, залучені та позикові, можна відобразити конкретні джерела інвестиційного капіталу в межах цих трьох груп (рис. 1).

Головною проблемою низького рівня інноваційної активності на промислових підприємствах є обмеженість грошових ресурсів, в той час коли проведення ефективної інноваційної діяльності вимагає значних фінансових вкладень, та низький рівень системи стимулювання інноваційної діяльності. Вбачається, що це може також бути наслідком нехтування інноваціями як джерелами збільшення прибутковості господарювання.

Рис. 1. Джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств [5, с. 117]

Запровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку підприємств дасть можливість системно вирішувати проблеми, що виникають при зміні методів і підходів до інвестиційного забезпечення інноваційних процесів, раціоналізації механізмів управління залучення інвестицій тощо. Інвестиційно-інноваційний розвиток пов'язаний з інноваційним потенціалом, що вказує на можливість і здатність підприємства до впровадження інновацій.

Нині досі не існує чіткого пояснення інноваційному потенціалу, наприклад Гринько Т.В. розглядає інноваційний потенціал, як сукупність природних і трудових ресурсів, організаційних та інформаційних компонентів, матеріальних умов, що функціонують як єдине ціле в умовах впливу факторів зовнішнього середовища з метою вирішення завдань інноваційної діяльності [6, с.56].

Серед складових інноваційного потенціалу можна виділити наступні:

- інтелектуальні ресурси (патенти, ліцензії, технологічна документація тощо);
- матеріальні ресурси (технологічне та лабораторне устаткування);
- фінансові ресурси (власний, позичковий, венчурний капітал тощо);
- трудові ресурси (кваліфіковані кадри);
- інфраструктурні ресурси (техніко-технологічні підрозділи, патентно-правові відділи тощо).

Конкурентоспроможний інноваційний потенціал полягає у взаємодії таких економічних відносин за яких реалізовується активне інноваційне функціонування підприємств. Отже, повинно існувати таке середовище, що забезпечить підтримку учасників ринку, а це стає можливим завдяки участі держави у інвестиційно-інноваційних відносинах [7].

Сприятливі передумови для інноваційного розвитку досягаються завдяки ресурсозабезпеченості підприємства. Екстенсивний шлях розвитку економіки призводить до неефективного використання ресурсів, а внаслідок цього нестачі ресурсів. Бережне використання ресурсів забезпечує формування конкурентоспроможного інноваційного потенціалу, що стимулює розвиток суб'єктів господарювання [8, с.457].

Таким чином, інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств це дії, спрямовані на здійснення капітальних вкладень з метою незначної зміни основних виробничих фондів і технології для випуску продукції з поліпшеними властивостями. Основним мотивом здійснення інвестиційної діяльності підприємствами є необхідність модернізації зношених основних фондів, у той час як рентабельність виробництва є чинником, що визначає можливість підприємства мати власні ресурси для інвестування. Інвестиційно-інноваційна діяльність є однією з форм реальних інвестицій, займає проміжне становище між інноваційною діяльністю й інвестиціями екстенсивного розвитку. Метою її є реакція підприємства на вимоги ринку, і здійснюється вона переважно у виробничій сфері. Одиничним циклом інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства є здійснення інвестиційно-інноваційного проекту.

З огляду на вищезазначене інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств України повинен базуватися на:

- активній участі держави задля підтримки сталості інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств;
- визначенні пріоритетних галузей для зовнішнього і внутрішнього інвестування;
- обранні ефективної довготривалої стратегії економічного зростання підприємства;
- ефективному моніторингу ринку, вивченню конкурентного середовища;
- ресурсозабезпеченості підприємства.

Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств в умовах сучасної економіки країни потребують негайного вирішення. Підприємства за обставини структурних і функціональних змін економіки на основі інвестиційно-інноваційної діяльності можуть досягти високих економічних показників, зокрема зростання прибутку та збільшення обсягу виробництва продукції.

Висновки. Основною концептуальною передумовою інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства є формування необхідного обсягу інвестиційних ресурсів. Органічне поєднання інноваційної та інвестиційної діяльності, вкладання більших обсягів коштів у сучасні інноваційні технології та виробництво інноваційних продуктів, треба розглядати як найважливішу передумову ефективного функціонування не лише українських підприємств, а й економіки в цілому. Тому проблема належного інвестування новітніх повинна ґрунтуватися як на основі самофінансування, залучення приватного та іноземного капіталу так і за активної участі держави.

Література:

1. Прахалад К.К. Рамасвами, Венкат. Майбутнє конкуренції. Творення унікальної цінності спільно з клієнтами / Пер. з англ. - К.: Вид-во Олексія Капусти (підрозділ "Агенції "Стандарт"), 2005. - 258с.
2. Череп А.В., Маркова С.В. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / А.В. Череп, С.В.Маркова - Режим доступу - http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_3/154.pdf
3. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>.

4. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні [Текст] / В.Г. Федоренко - К. : Науковий світ, 2003. - 724 с.
5. Рудченко В. В. Проблеми і перспективи фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств Вінницької області [Електронний ресурс]/ В. В. Рудченко - Режим 107 Экономика и управление № 3 - 2012г. Экономика предприятия доступу http://www.nbu.v.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_1/117-122.pdf.
6. Гринько Т. Щодо інноваційного потенціалу як складової частини інноваційної активності підприємств/ Вид-во Інноваційний аспект, 2010.С. 56-58.
7. Чухрай Н.І. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове і логістичне забезпечення: Монографія. - Л.: Вид-во НУ "ЛП", 2002. - 315 с.
8. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. Посібн. / С. М. Ілляшенко. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. -- 581 с.